

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SĂPTĂMĂNAL SUPT INGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- Dr. Onisfor Ghiбу . . . Spre împărăția întunecului.
Un intelectual Germanofili.
Octavian Goga Refugiații.
Ion Iosif Schiopuț Un nou vaccin.
G. Sima Jubileul unei reviste.
* * * Ardelenii la luptă.

CRONICI :

Incă o victimă : † Dionisie Nistor. — † Ion Lahovary. — Acțiunea națională din Arenele romane.

REDACȚIA:
„LIBRĂRIA STĂNCIULESCU”
Bulevardul Elisabeta No. 5
BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA:
SOC. AN. „RAMURI”
Strada Liceului No. 5
CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

11663

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucșan, D. N. Ciotori, Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moța, Em. Panaitescu, Gh. Popp, Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. O. Ghibu, Gh. Stoica, I. U. Soricu, Oct. C. Tăslăuanu,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri“, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

SPRE IMPĂRĂȚIA INTUNERECULUI

Nu știu dacă anul școlar care s'a încheiat în săptămânile ultime în Ardeal, e cel din urmă an de supliciu pentru românii de acolo; ceea ce știu însă e că, mai ales de vr'o opt ani încoace, școala din Transilvania n'a mai fost în serviciul educației poporului nostru, ci în serviciul unei politici care tindea tot mai sistematic către desființarea noastră. Când am făcut, la 1910, cele dintâi inspecții la școlile primare românești din Țara Oltului și a Bârsei, o groază fără de margini mi-a străbătut întreaga ființă, căci zi de zi, timp de cinci săptămâni, trebuia să asist la cea mai sfâșietoare tragedie din câte mi-a fost dat să trăiesc. Mi-aduc ca acum aminte. Eram în satul Sâmbăta de sus, unde își avea odinioară Constantin Brâncoveanu moșia sa, pe care a ridicat și o mănăstire. Venise tocmai la începutul anului o comisiune mare constatătoare, pe jumătate din membrii unguri și delegați de minister și jumătate români, delegați de consistoriul din Sibiu, pentru constatarea cunoștințelor de limbă maghiară a celor doi învățători și mai ales a celor vr'o sută de elevi.

Timp de vr'o două săptămâni bieții învățători și bieții copii nu s'au hrănit cu altceva decât cu limba maghiară, de când se crăpă de ziuă și până se întunecă, doar vor putea mulțami pe domnii cei mari delegați de minister. Era o durere să vezi și să auzi pe copilași de 7—10 ani rupându-și limba cu niște sunete străine, din care nu puteau înțelege nimic și cântând cântece naționale românești, ca pe pustă.

Lângă mine, pe scaun, stătea preotul din sat, care e și directorul școlzei. Stătea impietrit ca un stan. După un timp oarecare se întoarse spre mine și, plângând ca un copil, îmi zice: «Domnule, domnuie, ce bătaia lui Dumnezeu o fi asta pe capul nostru? Ce păcate mari vor fi făcut părinții noștri, de ne muștră Dumnezeu atât de amar? Ce eră școala noastră odinioară și ce-a ajuns acum? Altă dată răsună de veselie copiilor, de cântecele românești ale lor,

de poeziile frumoase pe care le declamau; acum gândești că ești pe pusta Ungariei, nu alta...» Și plângea bietul părinte ca un copil, iar mie mi se pusese ceva în gât, încât n'am mai putut scoate un cuvânt.

În astfel de împrejurări am văzut cea dintâi școală primară care lucra după dispozițiile legii lui Appony. Pe urmă, an de an, am văzut tot mai multe, în întreaga Transilvanie. Pe toate își pusese sigiliul ucigător spiritul unguresc și limba ungurească și dacă nu aș fi fost în stare să mă ridic peste durerea mea personală pe care mi-o pricinuia zilnic fiecare școală nouă pe care o vedeam, dacă nu mi-ași fi dat seama de marea datorie pe care o aveam față de cultura neamului meu, tocmai fiind că eră atât de crud lovită, singurul lucru pe care ar fi trebuit să-l fac, ar fi fost să-mi iau rămas bun dela postul de inspector, creeat abia atunci, și să-mi caut o altă slujbă, mai comodă...

Timp de aproape cinci ani am fost deci martor la desfășurarea lentă a celei mai dureroase tragedii a neamului meu din Transilvania, — tragedie care ducea spre împărăția întunecului și a pieirii.

Când mă gândesc îndărăt la nefericiții actori ai acestei tragedii, la copiii de școală și la învățătorii acestora, trebuie să mărturisesc că nu există în lumea întreagă ființe atât de chinuite ca aceștia. Dacă a meritat vre-odată vre-un slujbaș al neamului nostru întreaga recunoștință, admirație și compătimire în acelaș timp, acest slujbaș e bietul învățător român din Transilvania ultimului deceniu. Silit de legile țării să-i învețe pe copii, în timp de patru ani, să-și exprime gândurile în mod corect atât în graiu viu, cât și în scris, în limba ungurească, să-l învețe istoria și legile țării în aceeași limbă străină, atât de urgisită de toată suflarea românească, — silit să împărtășească o «educație patriotică» pe care o supraveghează de aproape inspectorii de stat și care-i e cu desăvârșire străină, bietul învățător eră pus în situația dificilă de a-și desfășura aproape întreaga activitate în contra celor mai intime convingeri ale lui.

Dacă învățătorimea română n'ar fi fost dintr'un aluat foarte bun, ea, în astfel de împrejurări grele, sașu ar fi dezertat dela datoria națională, dându-se de partea ungușilor, sau s'ar fi lăsat de dascălie. Dar a vrut Dumnezeu ca în vremea năcazului celui mai mare, să avem oameni, cari, cu speranța în suflet că «ce e val ca valul trece», să-și facă datoria națională în deplină conștiință până la sfârșit.

Dacă am avut în viața mea vre-o satisfacție mare, a fost cea pe care mi-au cauzat-o conferințele învățătorilor din toamna anului 1913, când în întreaga Transilvanie s'a desbătut chestiunea predării limbii maghiare în școlile noastre. Ani de-arândul ni se spunea, atât din partea organelor statului, cât și din partea presei ungurești, că legea lui Appony se poate aplica fără mari greutate și cu bune rezultate,—că învățătorii sunt mulțumiți cu ceea ce stabilește legea și că numai noi «agitatorii» și «trădătorii de patrie» suntem dușmani ai sistemului intern dominant. Ei bine, afirmațiunile acestea le-au desmînțit în modul cel mai categoric, mai întâi cei aproape 800 de învățători ortodoxi din Transilvania propriu zisă, apoi învățătorii greco-catolici și pe urmă și cei din Ungaria.

În suferințele lor ei au declarat unanim, în fața inspectorilor unguri, că legea lui Appony duce la ruină trupească și sufletească și pe învățători și pe copii. Toți învățătorii, în toate cercurile, au votat următoarele rezoluții, pe cari jii să le dau cuvânt de cuvânt, ca un document istoric de mare valoare:

1) Metoda directă, preconizată de planul de învățământ, e o metodă naturală; cu toate acestea în împrejurările actuale scopul fixat în legea dela 1907, nu se poate ajunge nici chiar pe lângă primejduirea sănătății învățătorului.

2) Nu putem atribui ca o vină a metodei, ci mai mult ca o consecință firească a împrejurărilor în cari trebuie să funcționeze actualmente școala noastră, că, cu toată străduința depusă de noi în favorul instrucției limbei maghiare, până acum nu ni-a succes nicăiri și nici într'un caz să realizăm preferențiunile legii.

3) Acelorași împrejurări atribuim faptul că aproape întreg învățământul din limba maghiară e mecanic, și deci de puțină durată. Trebuind să predăm în limba maghiară un material foarte vast, nici pe lângă cea mai mare trudă nu-l putem prelucra în mod pedagogic și așa, vrînd, nevrînd, trebuie să ne mulțumim cu metamorfozarea lui.

4) Recunoaștem că în această formă nu pregătim pentru viață și nu servim scopurile adevărate ale educației și, din parte-ne, regretăm mult acest lucru, dar pentru aceasta nu putem fi făcuți noi răspunzători.

5) Experiențele noastre din ultimii ani ni-au confirmat convingerea, că surmenajul cel mare, pe care îl comitem în contul elevilor prin impunerea în măsură prea mare a limbei maghiare, e în defavorul dezvoltării intelectuale, morale și fizice a elevilor. Aceasta se

vede și din interesul descrescând al copiilor față de acest obiect de învățământ.

Retribuțiile acestea aveau să fie aduse la cunoștința ministrului, cu rugarea ca acesta să creeze alte cadre, mai potrivite pentru desfășurarea unei activități educative. Învățătorimea începuse să răsufle mai ușurată, în speranța că ministrul nu va trece peste experiențele crude făcute de totalitatea învățătorilor. Dar toată speranța a fost zadarnică. La câteva luni după aceasta, «cancelarul de fier» al Ungariei, contele Tisza, vorbind în Cameră despre rezultatele pe cari le-au avut tratativele de pace cu România și ajungând la legea școlară, a comunicat Camerei că „după precumpănirea natură a situației am declarat că nu suntem aplicați a face revizuirea legii acesteia”.

Și astfel legea, care și-a pus de scop desființarea Românilor din Ungaria, a rămas și pentru viitor în vigoare. Dacă n'o va strivi dorobanțul român, ea își va face în timp de câteva decenii efectul.

Dr. Onisifor Ghiбу

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CÂNTECE POPULARE DIN RĂSBOIU

De te-or bate, împărate,
Lacrimile noastre toate
Și de te-or lovi din vreme
Ale maicilor blesteme,
Nu-i avea loc în sicriu,
Viermii te-or mânca de viu
Și te-i târâi 'n noroi,
Cum ne-ai târâit pe noi.
Nu-i avea cui te jeli,
Că nici câinii n'or veni
Rănila să ți le lingă,
Focul inimei să'ți stingă.
C'am ținut la jurământ
Și tu ne-ai săpat mormânt,

Și ne-ai dat pe mâni de câini,
Pentru că eram Români.
Bate-l, Doamne, cu năpaste
Pă-l de m'a trimes la oaste...
Apăra-l-aș, apăra,
Inima de m'ar lăsa,
Apăra-l-aș, dar văd bine
Că nu l'a durut de mire.
Că pe-ai lui îi fine 'n loc,
Iar pe noi ne bagă 'n foc,
Că pe-ai lui îi răsplătește,
Iar pe noi ne schilodește,
Pentru-ai lui e dulce mumă,
Pentru noi e neagră ciumă!...

„GERMANOFILI“

Cu surprindere trebuie să constatăm că numărul „germanofililor“ în societatea românească e mai mare decât s'ar putea crede după prima impresiune. Nu vorbim aici de „germanofili“ interesați, de agenții plătiți direct sau indirect de legațiunile austro-germane. Sunt însă numeroși intelectuali cari și-au făcut studiile în Germania și cari, afară de capitalul de cunoștințe dobândit, au adus și o așa zisă simpatie politică pentru educațiunea lor.

— Ce să fac? Îți zice un astfel de om; mi-am făcut studiile în Germania, eu nu pot să fiu decât pentru Germani.

Argumentațiune șubredă și lipsită de judecată. De când un studiu făcut într'o țară, poate să te oblige a avea simpatii politice pentru ea?

În Ungaria nu există universitate românească. Tinerii români sunt toți obligați a urma cursurile celor mai șoviniști, profesori unguri. Cei mai mulți intelectuali români își fac chiar și studiile secundare în liceele străine, ungurești și săsești din Transilvania.

După logica filogermanilor noștri acești intelectuali români din Ardeal ar trebui să fie toți filogermani, căci din 16 ani de școală, cei mai mulți au făcut, după primele patru clase primare, câte 10 — 12 ani în școale ungurești sau nemțești. Și ciudat lucru, cursurile unor profesori șoviniști, cum sunt Apatty, Kmety, Kunk, Richter, Klupatty etc., au aproape totdeauna efectul contrar, nu de a adormi, ci de a exalta și mai mult sentimentul național al elevilor lor români. Se știe că în Ardeal, nenumărați intelectuali români au primit prima lor educațiune de românism tocmai în Budapesta, în timpul studiilor universitare. Am întâlnit mulți fruntași încărunțiți, cari mi-au mărturisit că, urmând licee străine, abia la universitatea din Pesta sau Viena au început să învețe a scrie și a citi românește.

Și acum asemănați pe acești oameni cu „germanofili“

din România. Până la vârsta de 18—19 ani, cei mai mulți din ei abea știau să citească nemțește. Ai crede că 12 ani de instrucție românească, de viață petrecută într'un mediu curat românesc, lectura literaturii noastre, ar fi fost de ajuns spre a cobori rădăcinile conștiinții naționale în adâncul sufletului lor. Dar 2—3—4 ani de ședere în Germania au fost de ajuns ca să le pervertească gândirea și să substituie conștiinții românești o nouă conștiință: aceea germană. Cât de șubredă trebuie să fie conștiința și educația națională a acestor oameni, dacă prima impresie de cultură germană o poate desființa și șterge pentru totdeauna.

Adevărul e că conștiința și educațiunea sunt două lucruri deosebite. *Educațiunea străină nu poate, nu e permis să desființeze sau să turbure conștiința națională, altfel ea e o nenorocire.* E ciudat când, în aprecierea situațiilor politice internaționale, un intelectual se lasă călăuzit, nu de conștiința intereselor naționale, ci de educațiunea străină de care întâmplător a avut parte.

Dacă interesele românești vor cere să luptăm contra Germaniei, fiecare bun român va fi dator să meargă cu toată căldura convingerii contra Austro-Germaniei. Cine așează cultura și simpatia sa germană, (atât de rău formată astăzi...) asupra intereselor țării sale, e un inconștient.

A fi germanofil, însemnează a nu fi român, după cum francofililor exagerați li s'a spus cu dreptate că nu mai sunt români, ci francezi, dacă așează interesul Franței peste interesele României.

De aceea, înainte de a fi germanofili și francofili, să fim români și numai români. Să nu ne călăuzească decât conștiința intereselor noastre românești. Iar dacă aceste interese azi se ciocnesc cu cele germane — atunci persoanele cu cultură germană au mai mult decât oricine datoria de a fi antigermane, căci educațiunea lor le înlesnește mai mult cunoașterea primejdiei germane.

Un intelectual cu cultură germană.

REFUGIAȚII¹⁾

...Tot călător sânt și ei, dar n'au hârtiile în regulă. N'au nici un fel de hârtie. N'au, fiindcă plecând în pripă și-au uitat să le aducă, sau poate, fiindcă în naivitatea lor au crezut că la București prețuesc acum mai mult două brațe sănătoase decât un certificat dela contele Czernin... Acești noi veniți se deosebesc dela prima vedere de voiajorii din Berlin pe cari i-a copleșit dragostea de țara românească. N'au nici prestața lor în pășire. Nici siguranța gestului. Nici acca linie de dispreț în colțul buzelor.

Sunt o seamă de oameni, mai mult tineri decât bătrâni, alții între două vârste, cu hainele cam trecute, cu mișcările stângace, cu o expresie de mirare întipărită pe toată fața și cu privirea dusă departe. Li vezi prin birturile de mâna a treia, cum stau la câte-o măsuță pe care se grămădește un teanc de gazete. Toți au acru că au uitat ceva și că se căznesc să-și aducă aminte. Ei discută aprins și au fulgere în priviri, ori sunt descurajați cu ochii înfiți în pământ, impasibili niciodată.

Se pot vedea și ziua la amiazi în fața palatului, când se schimbă garda. Urmăresc cu buzele strânse pasul plutonului de dorobanți și tresar în fața celei dintâi uniforme de soldat. Dacă te oprești lângă dânșii și-i întrebi de unde vin, ei au să ridice capul și au să-ți răspundă mai mult dârz decât cu blândețe:

— „Suntem din Ardeal, domnule, și-am venit aici să intrăm voluntari în armata română“...

*

Sufletul acestor refugiați, cari rătăcesc cu miile în Capitală și prin orașele de provincie, e, poate, cel mai sbuciumat vulcan din frământarea care stăpânește azi continentul.

¹⁾ (Reproducem o parte din frumosul articol al d-lui Octavian Goga, apărut cu titlul de mai sus, în numărul de la 15 Ianie c. al ziarului „Epoca“).

Din mijlocul unui popor târât la moarte pentru o cauză nedreaptă, s'au smuls de ici de colo mănunchiuri de oameni, cari au înțeles că locul lor nu e în Galiția să muște în țărână de dragul capriciilor contelui Tisza. Ei și-au dat seama că aici la București se hotărăște soarta neamului întreg și-au simțit acolo, în satul lor, chemarea acestui oraș care le înfierbânta sângele. Li mână un impuls sănătos mult superior combinațiilor înguste ale atâtor politicieni de provincie cari au zăpăcit lumea dela noi cu declarațiile lor de loialitate. Și-au lăsat deci toate rosturile, s'au scuturat ca de-o minciună de ranița blestemată a împăratului și-au trecut munții...

Roirea continuă a cetelor de refugiați probează mai mult ca orice credința Ardealului întreg.

De sigur, dacă ar fi fost o organizație dincolo, o viață politică cu mai mult fond decât suprafață, o conștiință morală superioară la cei puși în fruntea trebilor, atunci aceste sbucniri răzlete de însuflețire s'ar fi înche-gat într'o singură avalanșe. Atunci am fi avut o revoluție în Ardeal și colegii mei din comitetul național, urmând pilda trecutului, ar fi azi aici, propagandiști fervenți ai idealului care plutește și de-asupra celui mai umil din țara Moșilor.

Dar toate acestea n'au fost.

De aceia din furtuna care sbiciuește instinctul de viață al unui popor nu s'au putut strecură dincoace decât câteva strigăte de ajutor.

*

E bine să se vadă limpede în inima acestor oaspeți vremelnici. Să fie judecați după dreptate.

Ei nu sunt niște aventurieri cu traista în băț, plecați în lume să-și încerce norocul. Dela cei mai distinși publiciști ai Ardealului, cari au răspândit acolo, ani dearându-l, printr'o muncă programatică, ideea unității și cari azi stau aici în colțul lor modest de așteptare chinuitoare, dela ei și până la miile de soldați ce-au părăsit armata hibridă, toți refugiații sunt Ahasverii unui ideal.

Cu ei rătăcește pe străzile Bucureștilor o durere vie, o mustrare frățească, care trebuie să doară. Oamenii aceștia nu sunt candidați de funcționari prin birourile ministerelor, ci forțe vii deplasate din gospodăria orânduită a unui neam, cari trebuiesc reintegrate acolo la locul lor. Ei au venit în țară ca să se ceară acasă, la petecul de moșie, la căsuța din bătrâni. Ei au dincolo părinți și copii, speranțe și morminte cari chiamă...

Singurul lor crez politic este intrarea în război pentru ocuparea pământului românesc din putredul imperiu vecin. Atâta vor, atâta cer. Mecanismul politicei interne, echilibrul partidelor cu toate misterele de culise, nu-i pasionează.

Obişnuți de-acasă să privească conformațiile de partid din România ca o rezultată firească a stărilor locale, ei își dau seama că nu pot fi decât spectatorii obiectivi ai frecărilor de acest fel. A intra în slujba unuia sau altuia, câtă vreme rosturile lor de viață nu se deapănă aici, ar însemna să se degradeze din soldații unei idei, la un rol de mercenari. Un respect frătesc i-a deprins de mult să acorde egal credit de patriotism tuturor bărbaților de seamă cari conduc destinele țării. Atitudinea lor nu și-o schimbă decât pentru dușmanii ideii care i-a adus aici. Dușmanii Ardealului sunt dușmanii lor, împotriva cărora vor lupta cu toată îndărătnicia pe care o au în sânge și cu toate mijloacele pe cari le indică grozava nenorocire a țării lor.

În aceste zile de așteptare a românismului, ei sunt fermentul nerăbdării și e firesc să fie așa. Ceasul înfri-coșat, când moare fratele tău, nu se pretează la combinații glaciale...

Octavian Goga

UN NOU BACCIL

De luni de zile nu se mai vorbește în Capitala țării decât despre spionii germani de cari este plină țara. Se indică chiar nume și se precizează amănunte cari fac să te revolți și să rămâi nedumerit cum de nu se iau măsuri ca să se pună capăt uneltirilor acestei spețe de oameni primejdioși.

Fără îndoială, sunt mulți spioni în România. În orice caz mult mai mulți decât ar fi nevoie într'o țară în care discreția n'a ajuns încă să facă parte din patrimoniul național. Vor fi mulți spioni în România, mai mulți chiar decât ar fi nevoie într'o țară în care ziarele știu ce s'a hotărât într'un consiliu de miniștri până a nu se termina încă consiliul; în care toată lumea vorbește despre declarațiile făcute de un ministru sau de un șef de partid înainte cu două ore; în care toată lumea cunoaște măsurile militare ce se iau în cea mai mare taină; în care autorități militare își publică chemările de concentrare și apeluri către dezertori și nesupuși prin ziare, (indicând, astfel, tuturor agenților streini indivizii cărora se pot adresa cu oarecari sorți de izbândă)...

Da, sunt mulți spioni în țară, în orice caz mult mai mulți decât s'ar crede. Dar nici nu este nevoie de spioni, și nici n'au venit spionii *acum*.

Rolul miilor de streini care au năpădit în aceste luni din urmă țara românească nici nu este, în realitate, un rol de spionaj. Ei n'au fost trimiși, cu portofoliile tixite, ca să cumpere planuri strategice, sau tablourile organizațiilor militare, sau cine știe ce taine diplomatice — cari toate se știu și se cunosc de mult și mult mai bine decât le-ar putea cunoaște spionii ocazionali și improvizați. Nu în zadar a fost România mai bine de 20 de ani aliata puterilor centrale!

Miile de streini cari au năpădit țara au fost trimiși fiindcă se cunoșteau aspirațiile României și pentru că se știa care este adevărata opinie publică a țării. Ei au fost trimiși ca să risipească, prin țara întregă, milioanele lor,

încercând să corupă țara printr'un belșug nevisat, să demoralizeze masele și să falsifice opinia publică. De aceea au cumpărat gazete vechi și au înființat altele nouă, de aceea au plătit datoriile unor politiciani cari înainte mărturiseau alt crez politic; de aceea au sprijinit și sprijinesc toate petrecerile sgomotoase, băutăile cu flori la șosea și alergările de cai,—ca să îndrumeze sufletele spre alte preocupări demoralizatoare în vremuri mari; de aceea au pus la cale și pun la cale demonstrații împotriva războiului și cumpără bătauși cari să însceneze scandaluri la întrunirile intervenționiste; de aceea au adus din capitalele lor sute de femei ușoare, (pe alese, dintre ce a fost mai frumos și mai tânăr) distribuindu-le pe la toate colturile de stradă, prin toate hotelurile și toate localurile de noapte—ca să fie o ispită în calea tuturor și iscoditoare a celor doborâți de ispită; de aceea înscenează în toate localurile de noapte petreceri sgomotoase cu șampanie și femei frumoase cari nu cer parale; de aceea se arată extraordinar de galanți față de toți cei ce se rătăcesc din întâmplare sau pe cari femeile... „exotice“ îi atrag în societatea lor; de aceea plătesc, cu gesturi largi de milionarii, consumații de sute de franci, punând la dispoziția oaspei român rătăcit printre ei, punga lor fixată, (mai ales dacă oaspele este și ofițer); de aceea oferă noului „prieten“ în semn de amintire obiecte de preț: un ac de cravată, un breloc, o tabacheră de argint.

Ei toți știu că țara întreagă are un singur gând, că toate pregătirile se fac în vederea unui singur ideal—potrivnic idealului lor. Ei nu caută să afle *cum* se va înfăptui acest ideal (pentru că chiar de ar afla calea, nici ei, nici cei ce i-au trimis nu pot să împiedece înfăptuirea lui), ci caută numai să împuțineze luptătorii acestui ideal, să demoralizeze pe cei ce nu îndrăsnesc să creadă că a sosit momentul realizării lui și să cumpere pe toți ceice așteptau numai să fie cumpărați.

Miile de streini cari au năpădit această țară nu sunt spioni, ci mult mai răi decât spionii. Ei sunt purtătorii celui mai primejdios *baccil*, al baccilului *corupției*, care încetul cu încetul pătrunde în toate organismele societății.

Unde este mâna energică care să aplice *serul* împotriva acestui baccil—înainte de a fi pătruns prea adânc și în cel mai sănătos organism al vieții de stat: *în poporul dela țară?*

Ion Iosif Schiopui

JUBILEUL UNEI REVISTE

„Revista generală a învățământului,” înființată de regretatul Spiru Haret, a implinit zece ani de existență. Numărul care încheie anul al zecelea, cuprinde un considerabil număr de articole de ale foștilor și actualilor colaboratori, articole din cari spieucim câteva constatări.

Comitetul revistei arată că Spiru Haret s'a hotărât să publice această revistă într'un timp când vedea că guvernanții de atunci se ocupau cu „modificări ostile luminării poporului dela țară.”—afirmații une pe care o face și d-l I. Bianu care zice; „eră evidentă năzuința de a se împiedeca sau cel puțin de a se întârzia pătrunderea razelor culturii, a științei de carte, în sate, în masele largi ale celor mulți, cari dau țării pâinea, bogăția și puterea oștilor.” (B vorba despre desființarea celor 3 școli normale prin d. M. Vlădescu la 1905).

D-l ministru I. G. Duca, consideră jubileul revistei cu atât mai important, cu cât el „consfințește niște eforturi demne de laudă, și mai ales că se știe cât de rare sunt la noi eforturile ce au un caracter de continuitate.”

D-l Ștefan C. Ioan, susține că în timpul mai nou „ni-a lipsit în oarecare măsură simțul sacru de solidaritate socială,” că „școalele orășenești produc într'o mare măsură elemente doritoare de a „ajunge” repede, fără multă muncă și prin orice mijloace,”—că „avântul nobil, pornirile generoase au început din nenorocire a scădea.” Ca consecință „trebuie să luptăm pentru o reformă a moravurilor și pentru o reformă a legilor.”

D-l inspector școlar, Const. Chirițescu, vorbind despre sistemul de „ore”, susține că astăzi „grupările de ore, variabile dela an la an, se alcătuiesc și se impun dela centru, uneori în contra desideratelor exprimate de profesorii înșiși. Aceste repartiziuni anuale, modificate și remodificate de atâtea ori, chiar în cursul anului școlar, de câte ori nu sunt schimbate, nu în interesul învățământului, ci de arbitrarul administrativ, pus în serviciul menajamentelor personale ori al contribuțiilor politice?” „Orele se grupează, sau se dislocă după persoanele cari le solicită sau le ocupă.” Urmarea: „profesori cari nu-și cunosc elevii și elevi cari nu-și cunosc profesorii, fiindcă se schimbă la fiecare an,—alergări pe la câte două sau trei școli, discontinuitate în activitatea profesorului,... mult timp și multă energie pierdute cu fa-

cererea, desfacerea, refacerea și iarăș prefacerea repartiziunii anuale a profesșilor, provocată de tot lanțul de intervenții și solicitări de profesiune." Și, conchide d. inspector: „hotărât lucru, sistemul nu mai poate merge. Buna invenție a reformatorului dela 1898, s'a isbit de relele noastre deprinderi și s'a frânt.

Câtă vreme nu vom avea condițiunile necesare unei autonomii școlare, câtă vreme administrația școlară va fi supusă fluctuațiunilor politice, atâta vreme și în alcătuirea catedrelor școlare combinațiile electorale vor trage în cumpănă mai mult decât considerațiile pedagogice.“

D. Dr. O Ghibu, vorbind despre „Ce ne-așteaptă după războiu“ zice: „In special școala nu va mai fi condusă de puncte de vedere străine; ei nu-i va mai fi permis să pornească dela considerații de partid sau de clasă și nici chiar dela puncte de vedere străine, ci dela necesitățile naționale inerente vieții din fiecare moment.

Ea va trebui să aibă ca punct de plecare starea actuală a poporului românesc întreg, iar ca țintă desfășurarea armonică națională a tuturor puterilor spirituale și materiale ale lui. O concepție pragmatică trebuie să călăuzească pe toți cari muncesc în ogor școlai, pentru a da cât mai curând și cât mai durabil o școală românească națională.“

D-l Gr. Tăușan, vorbind despre problema școlai de aci încolo zice: „Omul de mâine, e de dorit să nu sâmeno sufletește cu cel de azi, ci cu cel de ieri... Educația trebuie să fie caracterizată prin acele studii care tind direct la formarea idealismului, altruismului și generozității.“ Aceste studii sunt studiile clasice, cari sâdese în om „un idealism fecund“ și dela cari depărtându-ne în timpul din urmă am ajuns „la un materialism josnic, la un egoism feroce.“

G. Sima

ARDELENII LA LUPTĂ

Printre Ardelenii refugiați în țară se găsește și un însemnat număr de scriitori și publiciști. După isbucnirea războiului european, ei nu mai aveau ce căută în Ardeal, unde libertatea cuvântului—acea pe care o înțelegea constituția ungurească—se suprimase cu desăvârșire, și unde libertatea personală începuse să fie amenințată. Ajunși pe pământul României libere, acești pribegi, purtători de vești, sclavi ai unei credințe străvechi, au crezut că acum, mai ales, vor putea fi de un netăgăduit folos cauzei pe care au servit-o tofdeauna, devotându-i-se. Și dacă experiența, cunoștiințele și talentul lor n'au fost cerute și n'au putut să fie utilizate într'o muncă din acelea cari ar trebui să pregătească, în tăcere și pe chibzuite, realizarea unui

ideal, ei au simțit că sunt datorii, cel puțin, să vorbească și să lă-murească publicul.

În toamna trecută publiciștii ardeleni, în frunte cu poetul Octavian Goga, au făcut încercări pentru întemeierea unui ziar independent care, apărând în Capitala României, ar fi avut să oglindească limpede și curat, suferințele, așteptarea tot mai plină de nerăbdare și întreg gândul Ardealului românesc în ajunul desrobirii sale. Ziarul plănuit n'a putut însă să apară, din motive pe cari și-le poate închipui oricine.

Încercările noastre au avut totuși un rezultat. În primăvară a apărut revista «Tribuna», în jurul căreia s'au grupat cu însuflețire cei mai mulți dintre publiciștii și scriitorii refugiați. Dar oricât de bine ar fi primită revista noastră, în cadrele ei înguste ne eră cu neputință să desfășurăm toate energiile și tot entuziasmul nostru în serviciul idealului de desrobire a pământului românesc, care ne înfi-oară astăzi inimile. De aceea, grupați în jurul poetului Octavian Goga, noi am cerut ospitalitatea ziarului «Epoca» prin coloanele primitoare ale căreia sperăm să ne putem achita, odată mai mult, de datoria pe care o avem față de noi înșine și față de idealul nostru.

Am ales «Epoca», fiindcă este între puținele ziare românești de astăzi, cari se pun fără șovăire și în mod cu totul desinteresat în serviciul idealului național.

Prin colaborarea noastră la ziarul «Epoca», n'am înțeles însă să ne cerem vre un amestec ori să ne lăsăm ademeniți de chestiunile interne ale partidelor politice din România, pe cari nu le cunoaștem și nu le înțelegem. În vremurile mari prin cari trecem, după cum nu putem avea decât un singur ideal, nici nu putem distinge decât o singură categorie de Români: aceia de *buni Români*, iar vrășmașii aspirațiilor noastre naționale vor fi și vrășmașii noștrii, oricărui partid politic vor aparține ei.

Lăsăm să urmeze scrisoarea adresată de noi direcțiunii ziarului «Epoca», și rugăm pe cetitorii «Tribunei» să binevoiască a urmări și aici, cu aceeași simpatie, activitatea noastră:

Domnule Director,

Subsemnații, o seamă de publiciști din Ardeal, vă rugăm să binevoiți a ne acorda, cu începere de astăzi, ospitalitatea ziarului ce conduceți, în ale cărui coloane voim să depunem și contribuțiile noastre modeste.

Ideia unității politice a neamului românesc propagată de noi

ani dearândul în ziarele din Ardeal, ne călăuzește și acum când credem că a sosit ceasul să se împlinească visul atâtor generații.

Această credință ne-a îndemnat să trecem munții ca să ne putem pune în serviciul operei de desrobire a pământului care ne chiamă. Îndeplinim această datorie cu condeiu, până în clipa când conștiința fărăi ne va da prilejul să luăm arma în mână.

Am ales ziarul „Epoca” fiind adânc convinși de curățenia lui morală și atrași de atitudinea răspicată cu care cere realizarea aspirațiilor noastre.

Poate nici nu mai este nevoie să o spunem că idealul național e singurul nostru program și că sântem cu desăvârșire străini de orice amestec în chestiunile interne ale partidelor politice din România,—pe cari le împărtășim de-un egal respect și de al căror interes pentru marea noastră durere noi nu ne îndoim.

Primiți asigurarea deosebitei noastre stime :

Octavian Goga, Octavian C. Tăslăuanu, dir. revistei «Luceafărul» (Sibiu); Ion Moța, preot, dir. ziarului «Libertatea» (Orăștie); Vasile C. Osvadă, director de bancă, dir. rev. «Tovărășia» (Hunedoara); Dr. Onisifor Ghibu, inspectorul școalelor primare ortodoxe din Transilvania; Dr. Constantin Bucșan, avocat (Sibiu), fost redactor la «Tribuna»; Iosif Schiopul, fost redactor la «Tribuna» (Arađ); Gheorghe Popp, fost redactor la «Tribuna» (Arađ); Iuliu Enescu, funcționar sup. la banca «Albina», publicist (Sibiu); Aurel Esca, funcționar sup. la banca «Albina», publicist (Sibiu); Dr. Sebastian Bornemissa, dir. rev. «Cosânzeana» (Orăștie); Dr. Avram Imbroane, preot, fost redactor la «Drapelul» (Lugoș).

Răspunsul ziarului «Epoca» :

Primit cu adâncă emoție patriotică colaborare a distinșilor, publiciști și literați ardeleni, în fruntea căroră stă Octavian Goga, duiosul poet al românismului.

Mândră de alegerea făcută, «Epoca» consideră munca pribegilor gândirei românești, care au plătit cu ani de închisoare dreptul de a fi slujit ideia unităței politice a neamului, ca o prețioasă contribuție la înfăptuirea idealului nostru comun.

Cu forțe unite vom duce repede și sigur la isbândă, sfânta noastră cauză.

CRONICA

Încă o victimă: **Dionisie Nistor**. Din Transilvania primim veștea dureroasă a morții lui Dionisie Nistor, profesor la liceul din Brașov. Tânăr abea de 25 de ani, el a căzut în ziua de 4/17 Iunie în lupta de la Građek (aproape de Lemberg), unde sunt îngropate atâtea cadavre românești. Dionisie Nistor se trage dintr'o fruntașe familie de preot din Arpătac (Treiscaune), care ne-a dat mai mulți tineri de bună speranță, cu frumoase sentimente românești. El a fost unul din cele mai bune și entusiaste elemente ale tinerei generații ardelenesești. A murit de sigur cu cea mai grozavă remușcare de a servi cu sângele și cu viața o cauză pe care o detesta din fundul sufletului. Dumnezeu să-l ierte.

† **Ion Lahovary**. Duminică în 14 Iunie a încetat din viață Ion Lahovary, șeful partidului conservator. Moartea lui Ion Lahovary este un doliu adânc simțit pentru toată țara, și o mare pierdere pentru idealul național, în ajunul realizării sale. Valoarea ilustrului defunct se caracterizează mai bine prin aceste cuvinte, pe cari le reproducem din discursul d-lui M. Ferechiđe, președintele camerei deputaților:

Moartea lui Ion Lahovary este un doliu adânc simțit pentru reprezentanța națională. În numele adunării deputaților aduc ultimul adio și un omagiu îndurerat eminentului și scumpului coleg pe care l'a pierdut.

Printre bărbații politici ai țării, Ion Lahovary ocupa un loc de frunte. Membru neclintit al partidului conservator, el n'a încetat, timp de peste treizeci de ani, de a-și consacra munca și inteligența tuturor chestiunilor legate de interesul public. În luptele noastre parlamentare el n'a fost numai o podoabă a partidului său, ci o podoabă a tribunei române. Cuvântul lui, îmbogățit de o cultură deosebită și inspirat totdeauna de simțiminte înalte, era ascultat de toți cu cel mai viu interes, și exercita o înrăurire adâncă asupra colegilor săi. Sinceritatea și lealitatea lui niciodată desmințite îi câștigase o mare vază și la amici și la adversari, încât nu odată el a reușit să prefacă lupte aprinse în înțelegeri roditoare pentru binele obștesc.

Meritele strălucite ale lui Ion Lahovary erau însoțite de o bunătate recunoscută de toți: el era înconjurat numai de simpatii, și nu este om, cunoscut lui, să nu fie profund mâhnit de moartea aceasta neașteptată. Ea este pentru țară și o nenorocire, căci se ivește în momentul când țara are mai mult nevoie ca toți fiii ei, cei cu experiență mai cu seamă, să-și unească sufletele într'un singur cuget.

Adunarea națională din Arenele romane.—Duminica trecută o mare adunare națională a avut loc în Arenele romane. Au vorbit d-nii Mândrescu, Goga, Tache Ionescu, I. Grămadă, V. Ionescu, E. Antonescu și Barbu Delavrancea. Oratorii au zugrăvit cu multă putere trista situațiune a Ardealului care așteaptă să fie desrobii. O mulțime de vre-o 10.000 de oameni a ascultat pe arșișă și pe urmă pe ploae cuvântările înflăcărare cari respirau toată nerăbdarea răsboinică a poporului.

Meetingul a avut mare succes. El a făcut dovada că după zece luni de acțiune, de conștinere și propagandă austro-germană, mișcarea națională nu a slăbit și că, ori când, neamul românesc va răspunde cu înflăcărare la chemarea, la luptă pentru dezrobirea provinciilor stăpânite de unguri și austriaci.

CASĂ FONDATĂ IN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII de PĂDURI de STEJAR și BRAD

MARE DEPOZIT DE CHEREȘTEA ȘI FIERARIE

ȘI PRIMA FABRICĂ ROMANEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BARBULESCU
(PLOEȘTI)

CENTRALA:

CALCA CAMPINEI No. 64

FABRICA:

CALEA OILOR No. 114-118

FILIALA: VIA STELA, VALEA-CĂLUGĂREASCĂ

Ralon special pentru Mobile și Tâmplărie în orice stil și de comandă

PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

PLOEȘTI

MAGAZIN DE FIELARIE

FABRICA DE TABACARIE

și

EXPLOATARI DE PADURI

LEMNE DE FOC SI DE CONSTRUCTIE

Ţeţiti:

DRUM DREPT

DIRECTOR: N. IORGA

BCU Cluj / Central University Library Cluj
REDACTORI: C. Ş. FĂGETEL ŞI D. TOMESCU

CEA MAI BUNA REVISTA LITERARA

:: DIN ŢARA ::

Abonamentul anual Lei 10.